

Maciej Prarat

konserwator zabytków, zabytkoznawca

monument conservator, heritage historian

Beata Piaskowska

architekt, konserwator zabytków

architect, monument conservator

Przekształcenia części wschodniej kościoła w siedemnastowiecznym zespole klasztorным na Karczówce (Kielce) w świetle badań architektonicznych struktury murowanej

Alterations of the eastern part of the church in the 17th century monastery complex in Karczówka (Kielce) in the light of architectural research of the brick structure

Abstrakt

Zespół klasztorny w Karczówce jest jednym z najważniejszych zabytków nowożytnej architektury sakralnej na terenie województwa świętokrzyskiego. Dotychczasowe badania dotyczące historii całego kompleksu obejmowały głównie badania archiwalne oraz stylistyczne. Celem niniejszego tekstu jest prezentacja wyników badań architektonicznych struktury murowanej części wschodniej kościoła połączonej z wieżą i skrzydłami klasztornymi. W wyniku przeprowadzonej analizy, popartej badaniami dendrochronologicznymi, zaproponowano nową chronologię dla przekształceń budowlanych tej części zespołu. Strukturą najstarszą jest kościół, który powstał w dwóch fazach budowlanych (po 1622 i do 1628 r.). Największy zakres przekształceń związany był z przejęciem wzgórza przez zakon bernardynów, a co za tym idzie rozbudową kościoła i budową klasztoru (przełom lat 40. i 50. XVII w.). Kolejne zmiany miały miejsce w XVIII w. Na historyczny obraz całości największy wpływ miały prace konserwatorskie prowadzone na przełomie XIX i XX w.

Słowa kluczowe: badania architektoniczne, architektura klasztorna, Karczówka

Abstract

The monastery complex in Karczówka is one of the most important monuments of sacral architecture in the Świętokrzyskie Voivodeship. So far, the research on the history of the entire complex has mainly included archival and stylistic studies. The aim of this text is to present the results of architectural research concerning the brick structure of the eastern part of the church connected with a tower and monastery wings. As a result of the analysis, supported by dendrochronological studies, a new chronology was proposed for construction alterations of this part of the complex. The oldest structure is the church, which was built in two construction phases (after 1622 and until 1628). The greatest extent of the alterations was related to the takeover of the hill by the Bernardine monastery, and thus with the expansion of the church and the construction of the monastery (late 1640s and early 1650s). Further changes took place in the 18th century. The historical picture of the whole was most strongly influenced by conservation works carried out at the turn of the 20th century.

Keywords: architectural research, monastery architecture, Karczówka

Dr Maciej Prarat – adiunkt w Katedrze Konserwatorstwa Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Obszar jego zainteresowań badawczych koncentruje się na historii architektury, historii technik budowlanych, historii techniki oraz problematyce konserwacji zabytków architektury.

Mgr inż. arch. Beata Piaskowska – asystent w Katedrze Konserwatorstwa Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Obszar jej zainteresowań badawczych koncentruje się na historii technik budowlanych oraz

Maciej Prarat, PhD – assistant professor at the Department of Conservation of the Faculty of Fine Arts of the Nicolaus Copernicus University in Toruń. The area of his research interest focuses on the history of architecture, history of construction techniques, history of technology and the issues of conservation of architectural monuments.

Beata Piaskowska, MEng of Arch. – assistant at the Department of Conservation of the Faculty of Fine Arts of the Nicolaus Copernicus University in Toruń. The area of her research

problematyce adaptacji obiektów zabytkowych do nowych funkcji. Czynny projektant i członek Kujawsko-Pomorskiej Izby Architektów RP, Bydgoskiego Oddziału SARP oraz Toruńskiego Oddziału Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków.

interest focuses on the history of construction techniques and the issues of adaptation of historical buildings to new functions. Active designer and member of the Kujawsko-Pomorskie Chamber of Architects of the Republic of Poland, the Bydgoszcz Branch of the Association of Polish Architects (SARP) and the Toruń Branch of the Historical Monument & Art Conservators Association.